

OD ISTOG AUTORA

Istina o slučaju Harija Keberta

Ž O E L D I K E R

KNJIGA O BALTIMORCIMA

Prevela s francuskog
Gordana Breberina

■ Laguna ■

Naslov originala

Joël Dicker

LE LIVRE DES BALTIMORE

Copyright © Editions De Fallois – Paris 2015

Copyright © ovog izdanja 2017, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

U znak sećanja na njega

SADRŽAJ

Uvod. Nedelja, 24. oktobar 2004.

Mesec dana pre Drame 9

I Knjiga o izgubljenoj mladosti (1989–1997) 13

II Knjiga o izgubljenoj bratskoj ljubavi (1998–2001) . . 271

III Knjiga o Goldmanima (1960–1989) 337

IV Knjiga o Drami (2002–2004) 399

V Knjiga o popravci (2004–2012) 473

Epilog. Četvrtak, 22. novembar 2012.

Na Dan zahvalnosti 517

O autoru. 525

Uvod

Nedelja, 24. oktobar 2004.

Mesec dana pre Drame

Moj rođak Vudi sutra ide u zatvor. Provešće u njemu narednih pet godina života.

Na putu od baltimorskog aerodroma do Ouk parka, četvrti njegovog detinjstva, u kojoj ću biti s njim njegovog poslednjeg dana na slobodi, već ga zamišljam kako dolazi pred ogradu impozantne kaznionice u Češiru, u Konektikatu.

Provodimo dan s njim, u kući mog strica Sola, gde smo bili tako srećni. Tu su Hilel i Aleksandra i opet ćemo, tih nekoliko sati, biti čudesna četvorka kakva smo nekada bili. U tom trenutku nemam predstavu kako će taj dan uticati na naše živote.

Dva dana kasnije, stric Sol me zove telefonom.

„Markuse? Ovde stric Sol.“

„Dobar dan, striče Sole. Kako...“

Ne pušta me da govorim.

„Slušaj me dobro, Markuse: moraš odmah da dođeš u Baltimor. Nemoj ništa da me pitaš. Desilo se nešto strašno.“

On spusti slušalicu. U prvi mah pomislim da se prekinula veza i odmah ga pozovem: ne javlja se. Pošto sam uporan, on najzad podigne slušalicu i kaže mi u jednom dahu: „Dolazi u Baltimor.“

Ponovo spusti slušalicu.

Ako nađete ovu knjigu, pročitajte je, molim vas.

Voleo bih da neko sazna priču o Goldmanima iz Baltimora.

PRVI DEO

Knjiga o izgubljenoj mladosti

(1989–1997)

1.

Ja sam pisac.

Svi me tako zovu. Moji prijatelji, roditelji, porodica, pa čak i oni koje ne poznajem, ali koji mene prepoznaju na javim mestima, pa mi kažu: „Da vi niste onaj pisac...?“ Ja sam pisac, to mi je identitet.

Ljudi misle da kao pisac imate prilično miran život. Baš mi se nedavno jedan prijatelj žalio na trajanje svakodnevnog putovanja od kuće do posla i na kraju mi je rekao: „U suštini, ti ustaneš ujutru, sedneš za sto i pišeš. To je sve.“ Nisam ništa odgovorio, bio sam, naravno, previše pogođen saznanjem da se u kolektivnom imaginarnom moj posao sastoji u džabalebarenju. Ljudi misle da besposličarite, a baš kad sedite skrštenih ruku, vi zapravo najviše radite.

Kada pišete knjigu, to je kao da otvorite letovalište. Vaš život, obično usamljenički i miran, poremeti se i okrene tumba zbog gomile ljudi koji banu jednoga dana. Oni stignu jednog jutra velikim autobusom, iz koga izađu galameći, silno uzbuđeni zbog uloge koju su dobili. I vi morate da se pomirite s tim, morate da brinete o njima, morate da

ih hranite, smestite. Vi ste odgovorni za sve. Zato što ste vi pisac.

Ova priča počinje u februaru 2012, kad sam iz Njujorka otišao u kuću koju sam kupio u Boka Ratonu, na Floridi, kako bih napisao novi roman. Kupio sam je tri meseca ranije od novca dobijenog za ustupanje filmskih prava za svoju poslednju knjigu i, ako se izuzmu kratki odlasci u decembru i januaru kako bih je opremio, tada sam prvi put proveo neko vreme u njoj. To je bila prostrana kuća, sva u staklenim zidovima, preko puta jezera omiljenog među šetačima. Nalazila se u vrlo mirnoj i zelenoj četvrti, nastanjenoj prvenstveno imućnim penzionerima, od kojih sam ja odudarao. Bio sam upola mlađi od njih, ali sam odabrao to mesto upravo zbog potpune tišine. To je bilo mesto kakvo mi je trebalo za pisanje.

Za razliku od prethodnih boravaka, koji su bili vrlo kratki, ovoga puta sam imao dosta vremena na raspolaganju i na Floridu sam otišao kolima. Nimalo me nije plašilo putovanje dugo skoro dve hiljade kilometara: ranijih godina sam bezbroj puta prevalio put od Njujorka kolima kako bih posetio strica Sola Goldmana, koji se nastanio u predgrađu Majamija nakon što je Drama zadesila njegovu porodicu. Znao sam put napamet.

Krenuo sam iz Njujorka pokrivenog tankim slojem snega, termometar je pokazivao minus deset stepeni, i stigao u Boka Raton dva dana kasnije, u blagu tropsku zimu. Videvši ponovo poznati dekor sa suncem i palmama, nisam mogao da ne pomislim na strica Sola. Užasno mi je nedostajao. Shvatio sam koliko mi nedostaje u trenutku kad sam sišao sa auto-puta da bih stigao do Boka Ratona, a želeo sam da produžim do Majamija kako bih otišao kod njega. Čak sam se zapitao da li sam, kad sam ranije ovde boravio, stvarno

dolazio zato da bih se pobrinuo za nameštaj, ili je to, u suštini, bio način da ponovo uspostavam vezu sa Floridom. Bez njega nije bilo isto.

Moj prvi komšija u Boka Ratonu bio je simpatični sedamdesetogodišnjak Leonard Horovic, nekadašnji istaknuti profesor ustavnog prava na Harvardu, koji je provodio zime na Floridi i, otkako mu je umrla žena, ispunjavao vreme pisanjem knjige koju nikako nije uspevao da započne. Prvi put sam ga sreo na dan kad sam kupio kuću. Pozvonio mi je na vrata sa pakovanjem piva kako bi mi pozeleo dobrodošlicu i uzajamna naklonost bila je trenutna. Kasnije mu je to prešlo u naviku, pa je dolazio da me pozdravi svaki put kada bih navratio. Ubrzo smo se sprijateljili.

Uživao je u mom društvu i mislim da mu je bilo drago što ću ostati neko vreme. Pošto sam mu objasnio da sam došao kako bih napisao novi roman, on mi je odmah ispričao o svom. Svojski je radio na njemu, ali je priča teško odmicala. Svuda je nosio veliku svesku sa spiralom na kojoj je flomasterom napisao *Sveska br. 1*, nagovestivši da će ih biti još. Stalno sam ga viđao nosa zabijenog u nju: već ujutru, na terasi njegove kuće, za kuhinjskim stolom; nekoliko puta zatekao sam ga za stolom u kafeu u centru grada, usredsređenog na tekst. On je pak mene viđao kako se šetam, plivam u jezeru, odlazim na plažu, trčim. Uveče bi pozvonio na moja vrata sa hladnim pivom. Pili smo ga na mojoj terasi, igrajući šah i slušajući muziku. Iza nas je bio prelep predeo sa jezerom i palmama koje je sunce na zalasku bojilo u crveno. Stalno me je pitao, između dva poteza, ne odvajajući pogled od šahovske table:

„I, Markuse? Kako vaša knjiga?“

„Napreduje, Leo. Napreduje.“

Bio sam dve nedelje tamo kada, u trenutku dok mi je jeo topa, iznenada zastade i reče mi, najednom ljutitim tonom:

„Zar niste došli ovamo da pišete novi roman?“

„Jesam. Zašto?“

„Zato što ste dokoni i to me živcira.“

„Zašto mislite da ništa ne radim?“

„Zato što vidim! Po ceo dan sanjarite, bavite se sportom i posmatrate oblake kako prolaze. Ja imam sedamdeset godina i trebalo bi da kradem bogu dane tako kao vi, dok biste vi, koji imate tek nešto više od trideset, morali naporno da radite.“

„Šta vas tačno živcira, Leo? Moja ili vaša knjiga?“

Pogodio sam. Smekšao je.

„Samo bih hteo da znam kako radite. Moj roman ne odmiče. Zanima me kako vi pišete.“

„Sednem na ovu terasu i razmišljam. I verujte mi, to je sve što radim. Vi pišete da biste nečim zaokupili misli. To je drugačije.“

On pomeri konja i ugrozi mi kralja.

„Zar ne biste mogli da mi date neku dobru ideju za potku romana?“

„To je nemoguće.“

„Zašto?“

„Ona mora da potekne od vas.“

„U svakom slučaju, nemojte, molim vas, da govorite u svojoj knjizi o Boka Ratonu. Samo bi mi još trebalo da svi vaši čitaoci dođu ovamo da drežde ispred kuće kako bi videli gde stanujete.“

Nasmeših se i dodadoh:

„Ne treba tražiti ideju, Leo. Ideja će vam sama doći. Ideja je događaj koji može da se desi u bilo kom trenutku.“

Kako sam mogao pretpostaviti da će se upravo to desiti u trenutku dok sam izgovarao te reči? Videh pored jezera

siluetu psa koji se tu vrzmao. Mišićavo ali tanko telo, šiljate uši i njuška u travi. Nije bilo nijednog šetača u blizini.

„Izgleda da je onaj pas sam“, rekoх.

Horovic podiže glavu i osmotri životinju koja je tumarala naokolo.

„Ovde nema pasa lotalica“, primeti.

„Nisam rekao da je lotalica. Reкао sam da se šeta pot-puno sam.“

Mnogo volim pse. Ustadoх sa stolice, stavih šake oko usta i zviznuх kako bih ga pozvao da dođe. Pas načulji uši. Zviznuх ponovo i on dotrča.

„Vi ste ludi“, progundа Leo, „otkud znate da taj pas nije besan? Vi ste na potezu.“

„Ne znam“, odgovorih pomerivši raseјano topa napred.

Horovic mi pojede kralјicu da bi kaznio moju drskost.

Pas dođe do terase. Čučnuх kraj njega. To je bio prilično krupan mužјak tamnog krzna, sa crnom mrlјom u obliku maske preko očiju i dugim brkovima, kao u foke. On prilјubi glavu uz mene i ja ga pomilovah. Delovao je vrlo umilјato. Odmah sam osetio kako se uspostavlјa veza između njega i mene, to je bilo poput ljubavi na prvi pogled, a oni koji poznaju pse znaju o čemu govorim. Nije imao ogrlicu, nije imao ništa na osnovu čega bi mogao da se identifikuje.

„Jeste li već vidali ovog psa?“, upitah Lea.

„Nikad.“

Pošto je pregledao terasu, pas ode, nisam uspeo da ga zadržim, i nestade između palmi i žbunja.

„Izgleda kao da zna kuda ide“, reče mi Horovic. „Sigurno je pas nekog komšije.“

Te večeri je bilo vrlo sparno. Kad je Leo otišao, naziralo se, premda je bio mrak, natmureno nebo. Ubrzo će početi

snažna oluja, sa impresivnim munjama na drugoj obali jezera, posle čega su se oblaci otvorili i izručili snažan pljusak. Oko ponoći, dok sam čitao u dnevnoj sobi, čuh kevtanje koje je dopiralo sa terase. Oдох da vidim šta se dešava i kroz staklena vrata ugledah psa kome je krzno bilo mokro i koji je jadno izgledao. Otvorih mu i on odmah šmugnu u kuću. Preklinjao me je pogledom.

„U redu je, možeš da ostaneš“, rekoх mu.

Dao sam mu da jede i pije u dve šerpe koje su mi poslužile umesto činija, seo sam pored njega da ga obrišem peškirom i posmatrali smo kišu koja se slivala niz staklo.

Prenoćio je kod mene. Sutradan, kad sam se probudio, zatekoh ga kako mirno spava na pločicama u kuhinji. Napravio sam mu povodac od kanapa, iz puke predostrožnosti, pošto je krotko išao za mnom, i mi krenusmo u potragu za njegovim gazdom.

Leo je pio kafu na tremu svoje kuće, sa *Sveskom br. 1* ispred sebe, otvorenom na beznadežno beloj stranici.

„Šta to izvodite sa tim psom, Markuse?“, upita me kad vide kako ubacujem psa u prtljažnik automobila.

„Bio je noćas na mojoj terasi. Pustio sam ga da uđe u kuću po onoj oluji. Mislim da se izgubio.“

„I kuda idete?“

„Okačiću oglas u samoposluzi.“

„Pa da, vi nikad ne radite.“

„Evo radim.“

„Eh, da, nemojte da se pretrgnete, stari moj.“

„Obećavam da neću.“

Nakon što sam postavio oglas u dvema najbližim samopslugama, oдох malo da prošetam sa psom glavnom ulicom Boka Ratona, u nadi da će ga neko prepoznati. Uzalud. Na kraju oдох u policijsku stanicu, gde su me uputili na

veterinarsku ordinaciju. Psi ponekad imaju identifikacioni čip koji omogućava da se pronađe vlasnik. Sa ovim nije bilo tako i veterinar nije mogao da mi pomogne. Predloži mi da pošaljem psa u kafileriju, što sam ja odbio, pa se vratih kući u pratnji svog novog drugara, koji je, moram to da kažem, uprkos impozantnoj veličini, bio izuzetno pitom i poslušan.

Leo je vrebao moj povratak sa trema svoje kuće. Kad vide da stižem, pojuri ka meni mašući stranama koje je upravo odštampao. Nedavno je otkrio čari *Guglovog* pretraživača i nekontrolisano je kucao pitanja koja su mu se motala po glavi. Magija algoritama imala je posebno dejstvo na univerzitetskog profesora poput njega, koji je dobar deo života proveo po bibliotekama tražeći reference.

„Malo sam istraživao“, reče mi kao da je upravo rešio slučaj Kenedijevog ubistva, pruživši mi desetine stranica zbog kojih ću uskoro morati da mu pomognem da zameni kartridž sa mastilom u štampaču.

„I šta ste otkrili, profesore Horovicu?“

„Psi uvek pronađu dom. Neki prevale na hiljade kilometara da bi se vratili kući.“

„Šta mi savetujete?“

Leo poprimi izraz lica mudrog starca:

„Pratite psa, umesto što terate njega da prati vas. On zna kuda ide, a vi ne znate.“

Moj sused je bio u pravu. Reših da mu odvežem povodac od kanapa i pustim ga da tumara. On krenu da trčkara, najpre do jezera, a zatim pešačkom stazom. Pređosmo preko terena za golf i stigosmo do druge stambene četvrti, uz morski rukavac, koju nisam poznao. Pas je pratio put, u dva navrata je skrenuo desno i najzad se zaustavio ispred kapije iza koje ugledah velelepnu kuću. On sede i zakevta. Pozvonih na interfon. Javi se neka žena i ja je obavestih da

sam joj pronašao psa. Kapija se otvori i pas otrča do kuće, očigledno srećan što se vratilo.

Pođoh za njim. Žena se pojavi na stepenicama ispred kuće i pas odmah pojuri ka njoj u naletu radosti. Čuh kako ga žena zove po imenu. „Djuk.“ Njih dvoje su se mazili, a ja sam im i dalje prilazio. Ona onda podiže glavu i ja se zapanjih.

„Aleksandra?“, izgovorih najzad.

„Markuse?“

Njena neverica nije bila ništa manja od moje.

Osam godina posle Drame koja nas je razdvojila, ponovo sam je sreo. Ona razrogači oči i ponovi, iznenada viknuvši:

„Markuse, jesi li to ti?“

Stajao sam nepomično, šokiran.

Ona mi pritrča.

„Markuse!“

U naletu iskrene nežnosti, zgrabi mi lice rukama. Kao da ni ona ne veruje i hoće da se uveri kako je sve to zaista stvarno. Nisam uspevao da izustim ni reč.

„Markuse“, reče ona, „ne mogu da verujem da si to ti.“

* * *

Ako ne živite van sveta, morali ste da čujete za Aleksandru Nevil, vodeću pevačicu i muzičarku poslednjih godina. Bila je idol koga je nacija dugo čekala, žena koja je omogućila oporavak diskografske industrije. Njena tri albuma prodala su u dvadeset miliona primeraka; bila je, drugu godinu zaredom, na listi najuticajnijih ličnosti časopisa *Tajm*, a njeno lično bogatstvo procenjeno je na sto pedeset miliona dolara. Publika ju je obožavala, kritičari su je veličali. Voleli su je i mladi i stari. Svi su je voleli, pa se činilo da Amerika sada zna samo ta četiri sloga koja je skandirala sa ljubavlju i žarom. *A-lek-san-dra*.

Živela je sa hokejašem kanadskog porekla Kevinom Ležandrom, koji se upravo pojavi iza nje.

„Pronašli ste Djuka! Od juče ga tražimo! Aleks je bila van sebe. Hvala!“

On mi pruži ruku da se pozdravi sa mnom. Videh kako mu se biceps steže dok mi je mrvio kosti prstiju. Kevina sam viđao samo u tabloidima, kojima nikako da dojadi komentaranje njegove veze sa Aleksandrom. Bio je neverovatno lep. Još lepši nego na fotografijama. On me nakratko odmeri znatiželjnog izraza lica, pa me upita:

„Ja vas poznajem, zar ne?“

„Zovem se Markus. Markus Goldman.“

„Pisac, je l' tako?“

„Tačno.“

„Pročitao sam vašu poslednju knjigu. Aleksandra mi je preporučila da je pročitam, njoj se mnogo dopada to što radite.“

Nisam mogao da verujem da se ovo događa. Upravo sam se ponovo sreo sa Aleksandrom, u kući njenog verenika. Kevin, koji nije shvatio šta se dešava, predloži mi da ostanem na večeri, što ja rado prihvatih.

Ispekli smo ogromne šnicle na džinovskom roštilju postavljenom na terasi. Nisam pratio razvoj Kevinove karijere u poslednje vreme: ja sam mislio da je i dalje odbrambeni igrač *Nešvilskih predatora*, a njega je u letnjem prelaznom roku uzela ekipa *Floridskih pantera*. To je bila njegova kuća. Sada je živeo u Boka Ratonu i Aleksandra je iskoristila pauzu u snimanju narednog albuma da ga poseti.

Tek kad je večera bila gotova, Kevin shvati da se Aleksandra i ja dobro poznajemo.

„Ti si iz Njujorka?“, upita me.

„Da. Tamo živim.“

„Šta te dovodi na Floridu?“

„Navikao sam da dolazim ovamo poslednjih nekoliko godina. Stric mi je živeo u Kokonat Grouvu, često sam ga posećivao. Nedavno sam kupio kuću u Boka Ratonu, neda-leko odavde. Želeo sam neko mirno mesto za pisanje.“

„Kako ti je stric?“, upita Aleksandra. „Nisam znala da je otišao iz Baltimora.“

Izbegoh to pitanje i odgovorih samo:

„Otišao je iz Baltimora posle Drame.“

Kevin nesvesno uperi vrh viljuške u nas.

„Da li se to meni čini ili se vas dvoje poznajete?“, upita.

„Živela sam nekoliko godina u Baltimoru“, objasni Aleksandra.

„I jedan deo moje porodice živeo je u Baltimoru“, nado-vezah se. „Upravo moj stric, sa ženom i decom. Stanovali su u istoj četvrti kao Aleksandra i njena porodica.“

Aleksandra proceni da ne treba iznositi više pojedinosti, pa promenismo temu. Pošto sam došao pešice, ona se posle večere ponudi da me odveze kući.

Kad sam se našao sam u kolima s njom, osetih da između nas postoji nelagodnost. Odvažih se da kažem:

„Neverovatno, trebalo je da tvoj pas dođe kod mene...“

„Često beži“, odgovori ona.

Neumesno se našalih.

„Možda ne voli Kevina.“

„Ne počinji, Markuse.“

Ton joj je bio oštar.

„Ne budi takva, Aleks...“

„Kakva?“

„Vrlo dobro znaš šta hoću da kažem.“

Ona naglo stade nasred puta i zaroni pogled u moje oči.

„Zašto si mi to uradio, Markuse?“

Bilo mi je teško da izdržim njen pogled. Ona viknu:

„Ostavio si me!“

„Izvini. Imao sam svoje razloge.“

„Imao si svoje razloge? Nisi imao nikakvog razloga da sve sjebeš.“

„Aleksandra, oni... Oni su mrtvi!“

„Pa šta, jesam li ja kriva za to?“

„Ne“, odgovorih. „Žao mi je. Žao mi je zbog svega.“

Zavlada mučna tišina. Jedine reči koje sam izgovorio bile su one kojima sam je usmeravao do svoje kuće. Kad smo stigli, ona mi reče:

„Hvala za Djuka.“

„Voleo bih da te ponovo vidim.“

„Mislim da je bolje da ostane na ovome. Ne vraćaj se, Markuse.“

„Kod Kevina?“

„U moj život. Ne vraćaj se u moj život, molim te.“

Ona ode.

Nije mi se vraćalo kući. Imao sam ključeve od kola u džepu i reših da se provozam. Odvezoh se do Majamija, bez razmišljanja prođoh kroz grad do mirne četvrti Kokonat Grouv i parkirah se ispred stričeve kuće. Napolju je bilo prijatno i ja izađoh iz kola. Naslonio sam se na karoseriju i dugo posmatrao kuću. Imao sam utisak da je tu, da mogu osetiti njegovo prisustvo. Želeo sam da ponovo budem sa stricem Solom, a postojao je samo jedan način da uspem u tome. Pisanje.

* * *

Sol Goldman je bio brat moga oca. Pre Drame, pre događaja o kojima se spremam da vam pričam, bio je, da upotrebim babine i dedine reči, *vrlo važan čovek*. Advokat, vodio je

jednu od najčuvenijih kancelarija u Baltimoru i, zahvaljujući svom iskustvu, zastupao najpoznatije slučajeve širom Merilenda. U slučaju Dominika Pernela, on je bio advokat. U slučaju Grad Baltimor protiv Morisa, on je bio advokat. U slučaju nezakonite prodaje *Sanridža*, on je bio advokat. U Baltimoru su svi znali za njega. Pojavljivao se u novinama i na televiziji i sećam se koliko je to, nekada, ostavljalo snažan utisak na mene. Oženio se svojom ljubavlju iz mladosti, koja je za mene postala strina Anita. U mojim dečjim očima ona je bila najlepša od svih žena i najnežnija od svih majki. Bila je lekar, jedan od autoriteta na onkološkom odeljenju bolnice *Džons Hopkins*, jedne od najpoznatijih u zemlji. Dobili su divnog sina, Hilela, dobroćudnog i natprirodno inteligentnog dečaka; bili smo vršnjaci, razlika između nas dvojice bila je samo nekoliko meseci, i on mi je bio poput rođenog brata.

Najlepši trenuci moje mladosti bili su oni koje sam proveo s njima i dugo me je samo pominjanje njihovog prezimena ispunjavalo ponosom i srećom. Činilo mi se da oni nadmašuju sve porodice koje sam upoznao do tada, sve ljude koje sam sreo: bili su srećniji, ostvareniji, ambiciozniji, ugledniji. Život će mi dugo davati za pravo. Oni su bili bića iz neke druge dimenzije. Bio sam očaran lakoćom sa kojom su išli kroz život, zaslepljen njihovim sjajem, opčinjen njihovim bogatstvom. Divio sam se njihovom ponašanju, imovini, društvenom položaju. Njihovoj ogromnoj kući, luksuznim automobilima, letnjikovcu u Hemptonsu, stanu u Majamiju, tradicionalnom skijanju u martu u Vistleru, u Britanskoj Kolumbiji. Njihovoj jednostavnosti, njihovoj sreći. Njihovoj dobroti prema meni. Njihovoj veličanstvenoj superiornosti zbog koje je bilo prirodno da im se divite. Nisu izazivali zavist: bili su previše nedostižni da biste im zavideli. Bogovi su im bili naklonjeni. Dugo sam verovao da im se nikad ništa neće desiti. Dugo sam verovao da će biti besmrtni.

2.

Sutradan posle slučajnog susreta sa Aleksandrom, ostao sam sve vreme zatvoren u radnoj sobi. Izašao sam samo u svežu zoru da džogiram pored jezera.

Premda još nisam znao šta ću da radim s njima, rešio sam da zabeležim najznačajnije elemente priče o Goldmanima iz Baltimora. Za početak sam nacrtao naše porodično stablo, ali sam onda shvatio da treba dodati neka objašnjenja, naročito u vezi sa Vudijevim poreklom. Drvo se ubrzo pretvorilo u šumu komentara na marginama, pa sam rekao sebi kako bi, jasnosti radi, bilo bolje da sve prepisem na cedulje. Pređa mnom je stajala ona fotografija koju je stric Sol pronašao dve godine ranije. Na njoj sam bio ja, sedamnaest godina ranije, okružen sa tri bića koja sam najviše voleo: sa svojom obožavanom braćom od strica Hilelom i Vudijem i sa Aleksandrom. Ona je svakome od nas poslala po jednu fotografiju i na pozadini je napisala:

VOLIM VAS, GOLDMANI.

Njoj je u to vreme bilo sedamnaest godina, mojoj braći i meni petnaest. Već je imala sve one osobine zbog kojih će je

voleti milioni ljudi, ali nismo morali ni sa kim da je delimo. Ta fotografija me je ponovo uvela u meandre naše iščezle mladosti, mnogo pre nego što sam izgubio braću od strica, mnogo pre nego što sam postao zvezda u usponu američke književnosti i, pre svega, mnogo pre nego što je Aleksandra Nevil postala velika zvezda kakva je danas. Mnogo pre nego što se cela Amerika zaljubila u nju kao osobu, u njene pesme, mnogo pre nego što je, izdajući album za albumom, dirnula u srce milione obožavalaca. Mnogo pre njenih turneja, mnogo pre nego što je postala ikona koju je nacija tako dugo čekala.

Predveče je Leo, veran svojim navikama, pozvonio na moja vrata.

„Je l' sve u redu, Markuse? Ne javljate mi se od juče. Jeste li pronašli vlasnika psa?“

„Da. To je novi momak devojkje koju sam godinama voleo.“

Silno se zapanjio.

„Svet je mali“, reče mi. „Kako se zove?“

„Nećete mi verovati. Aleksandra Nevil.“

„Pevačica?“

„Upravo ona.“

„Poznajete je?“

Oдох po fotografiju i pružih mu je.

„Ovo je Aleksandra?“, upita Leo pokazavši je prstom.

„Da. U vreme kad smo bili srećni tinejdžeri.“

„A ko su dečaci?“

„Moja braća od strica iz Baltimora i ja.“

„Šta je bilo s njima?“

„To je duga priča...“

Leo i ja smo te večeri igrali šah dokasno. Bilo mi je drago što je došao da me rasonodi: to mi je omogućilo da nekoliko sati razmišljam o nečem drugom, a ne o Aleksandri. Bio sam veoma uzrujan zato što sam je ponovo video. Za sve te godine nikad nisam uspeo da je zaboravim.

Narednog dana nisam odoleo da se ne vratim do kuće Kevina Ležandra. Ne znam čemu sam se nadao. Verovatno da ću je sreći. Da ću opet razgovarati s njom. Ali ona bi pobesnela zato što sam se vratio. Bio sam parkiran na putu koji se pružao uporedo sa njihovim posedom kad sam video da se nešto pomera u živoj ogradi. Pošto je to zagolicalo moju znatiželju, pažljivo pogledah i najednom videh dobrog starog Djuka kako se pomalja iz žbunja. Izađoh iz kola i tiho ga pozvah. Dobro me se sećao, pa mi pritrča da ga pomazim. Pade mi na pamet besmislena ideja koju nisam uspeo da zauzdam. Šta ako preko Djuka mogu ponovo da uspostavim vezu sa Aleksandrom? Otvorih prtljažnik i on poslušno uđe u njega. Imao je poverenja u mene. Brzo krenuh i vratih se kući. Poznao je to mesto. Sedoh za radni sto, a on leže pored mene; pravio mi je društvo dok sam ponovo zaranjao u priču o Goldmanima iz Baltimora.

* * *

Naziv „Goldmani iz Baltimora“ bio je pandan onome što smo bili mi, moji roditelji i ja, na osnovu mesta stanovanja: Goldmani iz Montklera, u Nju Džerziju. Oni su, s vremenom, postali samo Baltimorci, a mi Montklerci. Te nazive su smislili baba i deda Goldman, koji su, u nastojanju da izbegnu nejasnoće u razgovorima, prirodno podelili naše porodice na dva geografska entiteta. Tako su, na primer, kada bismo za Novu godinu svi došli na Floridu, gde su oni

živeli, mogli da kažu: „Baltimorci stižu u subotu, a Montklercici u nedelju.“ Ali ono što je u početku bilo samo delikatan način raspoznavanja na kraju je postalo izraz superiornosti Goldmana iz Baltimora čak i u okviru rođenog klana. Činjenice su govorile same za sebe: Baltimorci su bili advokat oženjen lekarkom i njihov sin koji je pohađao najbolju privatnu školu u gradu. Montklercici smo bili moj otac, inženjer, majka, prodavačica u ogranku jednog njujorškog brenda elegantne odeće u Nju Džerziju i ja, odličan učenik državne škole.

Kada su izgovarali ove reči iz porodičnog rečnika, baba i deda su u intonaciju unosili posebna osećanja koja su gajili prema klanu Baltimoraca: kada bi izašla iz njihovih usta, reč Baltimorci kao da je bila izlivena od zlata, dok je reč „Montklercici“ bila ispisana pomoću sluzi puževa golaća. Pohvale su bile za Baltimorce, pokude za Montklerce. Ukoliko im televizor nije radio, to je bilo zato što sam ga ja pokvario, hleb je bio bajat zato što ga je kupio moj otac. Zemičke koje je stric Sol donosio bile su izuzetno kvalitetne, a ako bi televizor proradio, to je bilo zato što ga je verovatno Hilel popravio. Odnos nije bio isti čak ni u istim okolnostima: ako bi neka od naše dve porodice kasnila na večeru, ukoliko su to bili Baltimorci, baba i deda bi zaključili da su jadnici upali u saobraćajnu gužvu. Ali ako bi to bili Montklercici, negodovali bi zbog našeg tobože redovnog kašnjenja. U Baltimoru je u svim prilikama bilo lepo, a u Montkleru je moglo da bude i bolje. Najfiniji kavijar iz Montklera uvek je vredeo manje od zalogaja smrdljivog kupusa iz Baltimora. A u restoranima i tržnim centrima, po kojima smo svi zajedno šetali, kada bismo sreli babine i dedine poznanike, baba bi nas predstavila: „Ovo je moj sin Sol. On je čuveni advokat. Njegova žena Anita, koja je poznati lekar na klinici *Džons Hopkins*, i njihov sin Hilel, koji je mali genije.“ Onda bi svakom od

Baltimoraca sledovalo rukovanje i naklon. Baba bi onda nastavila svoju predstavu pokazavši neodređeno prstom na nas, moje roditelje i mene: „A ovo su moj mlađi sin i njegova porodica.“ I nama bi sledovalo klimanje glavom vrlo slično onom kojim se nagrađuje vozač ili sluga.

Goldmani iz Baltimora i Goldmani iz Montklera bili su, u mojoj najranijoj mladosti, potpuno izjednačeni samo bročano: obe naše porodice imale su po tri člana. Ali iako je zvanično matični ured popisao troje Goldmana iz Baltimora, oni koji su ih dobro poznavali reći će vam da ih je bilo četvoro. Zato što je mog brata od strica Hilela, koji je, kao i ja, do tada imao taj nedostatak da bude jedinac, ubrzo zadesila sreća da mu život podari brata. Posle događaja koje ću uskoro potanko izložiti, on će, u svim prilikama, biti u društvu prijatelja za koga bi svi, da ga nisu poznavali, mislili da je izmišljen: Vudro Fin – Vudi, kako smo ga zvali – lepši, viši, jači, spreman na sve, predusretljiv i uvek prisutan kada je trebalo da bude.

Vudi je ubrzo stekao status punopravnog člana Goldmana iz Baltimora i postao je u isti mah jedan od njih i jedan od nas: unuk, brat od strica, sin i rođeni brat. Odmah je bilo očigledno da on živi u toj porodici, do te mere da su ljudi – to je najbolje pokazivalo koliko se on uklopio u nju – kada se on ne bi pojavio na nekom porodičnom skupu, odmah pitali gde je. Zabrinuli bi se zato što nije došao, pa je njegovo prisustvo bilo ne samo opravdano već i neophodno da bi porodično jedinstvo bilo savršeno. Pitajte bilo koga ko je tada poznao Goldmane iz Baltimora da ih nabroji i on će bez premišljanja navesti Vudija. Opet su nas, dakle, pobedili: u utakmici između Montkleraca i Baltimoraca, u kojoj je do tada bilo po troje na obe strane, rezultat je sada bio 4 : 3.

Vudi, Hilel i ja bili smo najverniji prijatelji na svetu. Upravo sam u Vudijevom prisustvu proveo najlepše godine sa Baltimorcima, one od 1990. do 1998, koje su u isti mah bile i blažene i pozadina svega što će najaviti Dramu. Sa osamnaest godina nas trojica smo bili apsolutno nerazdvojni. Zajedno smo bili trojni bratski entitet, trijada ili trojstvo, koje smo ponosno nazvali „Družinom Goldmana“. Voleli smo se onako kako se malo braće voli: položili smo najsvetčanije zakletve, pomešali krv, zarekli se na vernost i obećali jedni drugima večnu uzajamnu ljubav. Uprkos svemu što će se kasnije desiti, uvek ću se tih godina sećati kao jednog izuzetnog razdoblja: kao epopeje trojice srećnih tinejdžera u Americi kojoj je sudbina bila naklonjena.

Jedino mi je bilo važno da odem u Baltimor, da budem s njima. Osećao sam se stvarno dobro jedino u njihovom prisustvu. Svaka čast mojim roditeljima zato što su mi, u uzrastu u kome deca retko putuju sama, dozvolili da odlazim u Baltimor kako bih s njima provodio produžene vikende, da odlazim sam u Baltimor kako bih bio sa onima koje sam toliko voleo. To je za mene bio početak jednog novog života, koji je bio obeležen većitim kalendarom neradnih dana, slobodnih dana predviđenih za profesionalno usavršavanje nastavnika i dana kada slavimo američke junake. Približavanje Dana veterana, Dana Martina Lutera Kinga ili Dana američkih predsednika ispunjavalo me je neverovatnom radošću. Zbog uzbuđenja što ću ih ponovo videti postajao sam nepodnošljiv. Slava vojnicima poginulim za domovinu, slava doktoru Martinu Luteru Kingu mlađem zato što je bio tako dobar čovek, slava našim poštenim i vrlim predsednicima, koji su nam davali slobodan dan svakog trećeg ponedeljka u februaru!

Da bih imao dan više, roditelji su mi dozvoljavali da otputujem odmah posle škole. Kad bi se časovi konačno

završili, vratio bih se kući munjevitom brzinom da se spakujem. Čekao sam, sa spakovanom torbom, da majka dođe s posla kako bi me odvela na stanicu u Njuarku. Sedeo bih u naslonjaču u predsoblju, u cipelama i jakni, trupkajući nogama. Ja bih poranio, ona bi kasnila. Da bih prekratio vreme, gledao sam fotografije naših dveju porodica na komodi pored mene. Činilo mi se da smo mi onoliko bezlični koliko su oni divni. Ja sam, međutim, u Montkleru, predgrađu Nju Džerzija, vodio povlašćen život, ispunjen mirom i srećom, pošteđen bilo kakve oskudice. Imao sam, međutim, utisak da naši automobili manje sijaju, da su naši razgovori manje zabavni, da je naše sunce manje bleštavo i da je naš vazduh manje čist.

Onda bi se začula mamina sirena. Izjurio bih napolje i ušao u njenu staru hondu sivik. Ona bi u tom trenutku popravljala lak na noktima, pila kafu iz papirne čaše, jela sendvič ili popunjavala neki reklamni formular. Ponekad sve to istovremeno. Bila je elegantna, uvek doterana. Bila je lepa i lepo našminkana. Ali po povratku s posla ne bi skinula sa gornjeg dela kostima pločicu sa svojim imenom, ispod koga je pisalo: „*vama na usluzi*“, što sam ja smatrao užasno ponižavajućim. Baltimorce su služili, mi smo bili sluge.

Prekorio bih majku zbog kašnjenja, a ona bi me zamolila da joj oprostim. Ne bih joj oprostio i ona bi mi nežno provukla ruku kroz kosu. Poljubila bi me, ostavivši mi na obrazu ruž za usne, koji bi odmah obrisala potezom punim ljubavi. Zatim bi me odvezla na stanicu, gde bih rano uveče uhvatio voz za Baltimor. Usput bi mi rekla da me voli i da joj već nedostajem. Pre nego što bi me pustila da uđem u vagon, pružila bi mi papirni fišek sa sendvičima koje je kupila tamo gde je sebi kupila kafu, a onda bi me naterala da obećam kako ću biti „pristojan i dobar“. Privukla bi me k

sebi i iskoristila priliku da mi ubaci novčanicu od dvadeset dolara u džep, a onda bi mi rekla: „Volim te, mače mamino.“ Zatim bi me poljubila u obraz dva, a ponekad i tri ili četiri puta. Govorila je da jednom nije dovoljno, a meni je i to bilo previše. Kad se danas toga setim, ljutim se na sebe zato što je nisam puštao da me poljubi deset puta na svakom odlasku. Ljutim se na sebe čak i zato što sam previše često odlazio od nje. Ljutim se na sebe zato što nisam dovoljno mislio o tome koliko kratko žive naše majke i što nisam dovoljno često ponavljao sebi: voli majku.

Posle nepuna dva sata putovanja vozom, stigao bih na centralnu železničku stanicu u Baltimoru. Prelazak u drugu porodicu mogao je konačno da počne. Oslobodio bih se tesnog odelja Montkleraca i preobukao u odelo Baltimorca. Ona me je čekala na peronu, u sumrak. Lepa kao neka kraljica, ozarena i otmena kao neka boginja; uspomena na nju ponekad je na bezobrazan način ispunjavala moje mladalačke noći. Moja strina Anita. Pritrčao bih joj, zagrlio je. Još osećam njenu ruku u svojoj kosi, osećam njeno telo priljubljeno uz moje. Čujem njen glas koji mi kaže: „Marki, mili, baš mi je drago što te vidim.“ Ne znam zašto, ali najčešće je ona dolazila po mene, sama. Razlog je sigurno bio taj što je stric Sol obično ostajao dokasno u kancelariji, a ona verovatno nije htela da vodi sa sobom Hilela i Vudija. Ja sam to koristio da se sretnem s njom kao sa verenicom: nekoliko minuta pre ulaska voza u stanicu, popravio bih odeću, namestio kosu ogledajući se u staklu i kada bi se voz konačno zaustavio, srce bi mi snažno lupalo dok bih izlazio iz njega. Zamenjivao sam majku drugom ženom.

Strina Anita je vozila crni BMW koji je verovatno vredeo koliko i ukupna godišnja zarada mojih roditelja. Ulazak u njega bio je prva etapa mog preobražaja. Odbacivao sam

neuredni sivik i divio se tom ogromnom, izrazito luksuznom i modernom automobilu, kojim bismo se odvezli iz centra grada do bogataške četvrti Ouk park, gde su oni stanovali. Ouk park je bio svet za sebe: pločnici su bili širi, ulice oivičene ogromnim drvećem. Kuće su bile sve jedna veća od druge, kapije su se nadmetale u šarama, a ograde su bile ogromne. Šetači su mi izgledali lepše, njihovi psi otmenije, rekreativni trkači mišićavije. Dok sam u našoj četvrti, u Montkleru, viđao samo gostoljubive kuće bez ograda oko bašta, ogromnu većinu kuća u Ouk parku štatile su živice i zidovi. Mirnim ulicama patroliralo je privatno obezbeđenje u vozilima sa narandžastim rotacionim svetlom i natpisom *Patrola Ouk parka* na karoseriji, koje je brinulo o miru stanovnika.

Prolaškom kroz Ouk park sa strinom Anitom počinjala je druga faza mog preobražaja: zahvaljujući njemu, osećao sam se nadmoćno. Sve mi je delovalo prirodno: kola, četvrt, moje prisustvo. Pripadnici patrola Ouk parka imali su običaj da pozdravljaju stanovnike brzim pokretom ruke kada bi ih sreli, a ovi su im uzvraćali pozdrav. Pokret rukom potvrđivao je da je sve u redu i da klan bogatih može spokojno da se šeta. Kad bismo sreli prvu patrolu, pripadnik obezbeđenja bi mahnuo rukom, Anita bi mu odgovorila i ja bih požurio da uradim to isto. Sada sam bio jedan od njih. Kada bismo stigli u njihovu kuću, strina Anita bi dvaput svirnula da nas najavi, a onda bi aktivirala daljinski upravljač koji bi otvorio dve čelične čeljusti klizne kapije. Vozila bi stazom i ušla u garažu sa četiri mesta. Samo što bih izašao, vrata kuće bi se otvorila uz veselu galamu i njih dvojica bi izleteli i potrčali ka meni, uzbuđeno kličući: Vudi i Hilel, moja rođena braća koju život nije hteo da mi podari. Svaki put bih ušao u kuću zadivljenog pogleda: sve je bilo lepo, raskošno, kolosalno. Njihova garaža je bila velika kao naša dnevna soba. Njihova

kuhinja kao naša kuća. Njihova kupatila kao naše sobe, a njihovih soba je bilo toliko da je u njima moglo da se smesti nekoliko pokolenja naše porodice.

Svaki novi boravak kod njih prevazilazio je prethodni i samo još više pojačavao moje divljenje prema stricu i strini, a naročito savršenu hemiju u družini koju smo činili Hilel, Vudi i ja. Oni su bili moja krv, moje meso. Voleli smo iste sportove, iste glumce, iste filmove, iste devojke, i to ne zato što smo se dogovarali ili usklađivali, već zato što je svako od nas bio produžetak onog drugog. Prkosili smo prirodi i nauci: nismo imali isto porodično stablo, ali su naše genetske sekvence ipak sledile iste vijuge. Ponekad smo odlazili u posetu kod strina Anitinog oca, koji je živeo u staračkom domu – „Kući mrtvaca“ kako smo zvali to mesto – i sećam se da su njegovi pomalo senilni prijatelji neprekidno pitali ko je Vudi, pošto su nas brkali. Pokazivali su na njega krivim prstima i bez ustezanja postavljali večito pitanje: „Je li onaj tamo Goldman iz Baltimora ili Goldman iz Montklera?“ Ukoliko bi na njega odgovarala strina Anita, objašnjavala im je, glasom punim nežnosti: „To je Vudro, Hilov prijatelj. To je onaj momak koga smo primili. Tako je fin.“ Pre nego što bi to rekla, uvek bi proverila da Vudi nije u istoj prostoriji kako ga ne bi povredila, iako je po njenom glasu odmah bilo jasno da je spremna da ga voli kao rođenog sina. Vudijev, Hilelov i moj odgovor na isto pitanje bio je, kako nam se činilo, bliži stvarnosti. I kada bi nas, tih zima, u tim hodnicima u kojima su lebdeli čudni mirisi starosti, te naborane ruke zadržavale hvatajući nas za odeću i tražile da izrecitujemo svoja imena kako bismo popunili neizbežne rupe u njihovim bolesnim mozgovima, mi smo odgovarali: „Ja sam jedan od trojice rođaka Goldman.“

* * *

Sredinom popodneva prekinuo me je moj komšija Leo Horovic. Zabrinuo se što me tog dana nije video i došao je kako bi se uverio da je sve u redu.

„Sve je u redu, Leo“, umirih ga sa praga.

Mora da mu je bilo čudno što ga ne puštam unutra, pa posumnja da nešto krijem od njega. Bio je uporan:

„Jeste li sigurni?“, upita radoznalim tonom.

„Potpuno. Nema ništa posebno. Radim.“

On vide kako se iza mene iznenada pojavljuje Djuk, koji se probudio i hteo je da vidi šta se dešava. Leo razrogači oči.

„Šta taj pas radi kod vas, Markuse?“

Oborih glavu, posramljen.

„Pozajmio sam ga.“

„Šta ste uradili?“

Dadoh mu znak da brzo uđe i zatvorih vrata za njim. Niko nije smeo da vidi tog psa u mojoj kući.

„Hteo sam da odem da vidim Aleksandru“, objasnih. „I video sam psa, koji je izlazio sa njenog poseda. Pomislio sam kako bih mogao da ga dovedem ovamo, zadržim preko dana i vratim uveče, pretvarajući se da je on sam došao kod mene.“

„Skrenuli ste pameću, siroti moj prijatelju. To je krađa u pravom smislu te reči.“

„To je pozajmica, ne nameravam da ga zadržim. Treba mi samo na nekoliko sati.“

Leo se, slušajući sve vreme šta mu govorim, zaputi u kuhinju, posluži bez pitanja bocom vode iz frižidera i sede za pult. Bio je oduševljen neverovatno zabavnim zaokretom u svom danu. Sav ozaren, predloži mi:

„A da za početak odigramo partijicu šaha? To bi vas opustilo.“

„Ne, Leo, sad stvarno nemam vremena za to.“

On se natmuri i vrati na psa, koji je glasno laptao vodu iz šerpe stavljene na pod.

„Objasnite mi onda, Markuse: zašto vam je potreban ovaj pas?“

„Kako bih imao dobar razlog da se vratim da vidim Aleksandru.“

„To sam shvatio. Ali zašto vam treba razlog da odete da je vidite? Zar ne možete naprosto da svratite kod nje kao civilizovana osoba, umesto što joj kidnapujete psa?“

„Rekla mi je da više ne želi da me vidi.“

„Zašto je to uradila?“

„Zato što sam je ostavio. Pre osam godina.“

„Pobogu! To stvarno nije bilo lepo s vaše strane. Niste je više voleli.“

„Naprotiv.“

„Ali ostavili ste je.“

„Jesam.“

„Zašto?“

„Zbog Drame.“

„Kakve Drame?“

„To je duga priča.“

* * *

Baltimor

Devedesete godine prošlog veka

Protivteža tim trenucima sreće sa Goldmanima iz Baltimora bila su okupljanja naših dveju porodica dvaput godišnje: na Dan zahvalnosti, kod Baltimoraca, i za zimski raspust, u Majamiju, na Floridi, kod babe i dede. Meni su ti porodični

skupovi više ličili na utakmice američkog fudbala nego na okupljanja. Na jednoj strani terena bili su Montklerci, na drugoj Baltimorci, a na sredini baba i deda Goldman, koji su imali ulogu sudija i brojali su pogotke.

Dan zahvalnosti označavao je godišnji trijumf Baltimoraca. Porodica se okupljala u njihovoj ogromnoj i raskošnoj kući u Ouk parku i tamo je sve bilo savršeno, od početka do kraja. Na moju ogromnu radost, ja sam spavao u Hilelovoj sobi, a Vudi, koji je bio u susednoj, dovukao bi svoj dušek u našu kako ne bismo bili razdvojeni čak ni u snu. Moji roditelji su bili u jednoj, a baba i deda u drugoj od tri gostinske sobe sa kupatilom.

Stric Sol bi sačekao babu i dedu na aerodromu i prvih pola sata po njihovom dolasku kod Baltimoraca razgovor se vrteo oko udobnosti njegovog automobila. „Da ste to videli“, uzviknula bi baba, „stvarno je fantastično. Imate mesta za noge kao nigde drugde! Sećam se kad sam ušla u tvoja kola, Nejtane [moj otac], rekavši sebi: sad i nikad više! A onda i prljavština, o bože! Šta košta da se malo usisa prašina? Solova su kao nova. Koža na sedištima je savršena, vidi se da je brižljivo održavana.“ A onda, kad ne bi više imala šta da kaže o kolima, baba bi se oduševljavala kućom. Istraživala je hodnike kao da joj je to prva poseta i divila joj se jer je uređena sa ukusom, zbog kvalitetnog nameštaja, podnog grejanja, čistoće, cveća, sveća koje su ispunjavale prostorije prijatnim mirisom.

Za ručak na Dan zahvalnosti neumorno je hvalila savršenstvo jela. Svaki zalogaj pratili su oduševljeni zvuci. Tačno je da je ručak bio gospodski: supa od bundeve, sočna pečena ćurka sa javorovim sirupom i umakom od bibera, makaroni sa sirom, tart sa bundevom, kremast pire od krompira, stabljike blitve koje se tope u ustima, mlada boranija. Ni

slatkiši nisu zaostajali: čokoladni mus, čizkejk, tart od pekan oraha i tart od jabuka sa tankom i hrskavom korom. Posle ručka i kafe, stric Sol bi stavio na sto boce žestokog pića, čiji mi nazivi u to vreme nisu ništa govorili, ali se sećam da bi ih deda uzeo u ruku kao da je to neki čarobni napitak i da bi se oduševljavao njihovim nazivom, starošću ili bojom, dok bi baba još jednom potvrdila kvalitet ručka, a pride i njihove kuće i života, posle čega je sledila velika završnica (uvek ista): „Dragi moj Sole, Anita, Hilele i Vudi: hvala, bilo je izvanredno.“

Želeo sam da dođe sa dedom u Montkler kako bismo joj pokazali šta umemo. Jednom sam je, kad mi je bilo deset godina, pitao: „Bako, da li ćete deda i ti nekada doći da spavate kod nas u Montkleru?“ Ali ona je odgovorila: „Znaš, mili, mi ne možemo više da dolazimo kod vas. Kuća nije dovoljno velika i udobna.“

Drugo veliko godišnje okupljanje Goldmanovih bilo je u Majamiju, povodom novogodišnjih praznika. Sve do naše trinaeste godine baba i deda Goldman živeli su u stanu dovoljno velikom da se u njemu smeste naše dve porodice, pa smo provodili nedelju dana svi zajedno, ne odvajajući se. Ti boravci na Floridi za mene su bili prilika da se uverim u razmere babinog i dedinog divljenja prema Baltimorcima, tim fantastičnim Marsovcima koji, u suštini, nisu imali ničeg zajedničkog sa ostatkom porodice. Mogao sam da vidim očiglednu rodbinsku vezu između dede i mog oca. Fizički su ličili, bili su opsednuti istim stvarima i obojica su patili od sindroma spastičnog debelog creva, o čemu su vodili beskonačne rasprave. Spastično debelo crevo bilo je jedna od dedinih omiljenih tema za razgovor. Dedu pamtim kao

blagog, rasejanog, nežnog i, pre svega, kao čoveka koji pati od zatvora. Odlazio je da vrši nuždu onako kako se ide na železničku stanicu. Saopštio bi, sa novinama ispod miške: „Idem u klozet.“ Na rastanku bi poljubio babu u usta i ona bi rekla: „Vidimo se uskoro, dragi.“

Baba i deda su se brinuli da ću i ja jednoga dana patiti od bolesti Goldmana koji nisu iz Baltimora: od famoznog spastičnog debelog creva. On me je terao da obećam da ću jesti mnogo povrća bogatog biljnim vlaknima i da nikad neću zadržavati stolicu „ako me pritera“. Ujutru, dok su se Vudi i Hilel kljukali zaslađenim pahuljama od žitarica, mene je deda terao da se kljukam „ol brenom“.* Jedino sam ja morao to da jedem, što je bio dokaz da Baltimorci sigurno imaju neke dodatne enzime koje mi nemamo. Deda mi je pričao o problemima sa varenjem sa kojima ću se u budućnosti suočiti kao sin svoga oca: „Siroti moj Markuse, tvoj otac ima isto debelo crevo kao ja. Videćeš, to ni tebe neće mimoići. Jedi mnogo biljnih vlakana, sine, to je najvažnije. Treba sada da počneš kako bi održavao sistem.“ Stao bi iza mene dok sam klopaio svoje pahulje i saosećajno bi mi spustio ruku na rame. Naravno, pošto sam gutao velike količine biljnih vlakana, provodio sam dosta vremena u klozetu, a kada bih izašao, sreo bih dedin pogled koji kao da mi je govorio: „Imaš ga, dečko moj. Najebao si.“ Ta priča o debelom crevu snažno je uticala na mene. Redovno sam pregledao medicinske rečnike iz gradske biblioteke, vrebajući sa zebnjom prve simptome bolesti. Ako je nemam, govorio sam sebi, možda je to zato što sam drugačiji, onako kao što su Baltimorci drugačiji. Zato što su se, u suštini, baba i deda poistovećivali sa mojim ocem, dok su strica Sola veličali. A

* Marka *Kelogovih* pahulja od žitarica bogatih biljnim vlaknima. (Prim. prev.)

ja sam bio sin jednog od njih dvojice, ali sam često žalio što nisam sin onog drugog.

Mešanje Montkleraca i Baltimoraca bilo je za mene pokazatelj dubokog jaza koji je razdvajao moja dva života: onaj zvanični, Goldmana iz Montklera, i onaj tajni, Goldmana iz Baltimora. Zadržao sam prvo slovo svog srednjeg imena Filip, i na školskim sveskama i domaćim zadacima potpisivao sam se kao *Markus P.* Goldman*. Onda bih dodao okruglinu tom P, i tako bih postao Markus B. Goldman. Bio sam P koje je ponekad postajalo B. A život, koji kao da mi je davao za pravo, priređivao mi je neobične zvrčke: kad sam u Baltimoru bio sâm, osećao sam se kao jedan od njih. Dok sam špartao po kraju sa Hilelom i Vudijem, pripadnici obezbeđenja su nas pozdravljali i oslovljavali po imenu. Ali sećam se stida koji me je obuzimao – ukoliko bih u Baltimor došao sa roditeljima kako bismo proslavili Dan zahvalnosti – u trenutku kada bismo ušli u prve ulice Ouk parka u svojim starim kolima, na čijem je braniku pisalo da ne pripadamo dinastiji tamošnjih Goldmana. Ako bismo naišli na patrolu obezbeđenja, ja bih napravio tajni znak upućenika, a majka, koja nije ništa shvatala, ukorila bi me: „Hoćeš li prestati da se blesaviš i šalješ glupe znake pripadniku obezbeđenja, Marki?“

Vrhunac užasa desio bi se kada bismo zalutali u Ouk parku, gde kružne ulice lako mogu da zbune čoveka. Majka bi se iznervirala, otac bi se zaustavio nasred raskrsnice i oni bi se prepirali oko toga koji je pravi put sve dok ne bi stigla patrola da vidi šta se zbiva sa tom izlupanom i, samim tim, sumnjivom krntijom. Otac bi objasnio razloge zbog kojih smo tu, a ja bih napravio znak tajnog bratstva kako pripadnik obezbeđenja ne bi pomislio da sam u bilo kakvom

* Od *Philip*. (Prim. prev.)

srodstvu sa to dvoje stranaca. Ponekad bi nam pripadnik obezbeđenja samo pokazao put, ali bi nas ponekad, ukoliko bi bio podozriv, otpratio do kuće Goldmana kako bi se uverio u naše dobre namere. Kada bi video da dolazimo, stric Sol bi odmah izašao.

„Dobro večer, gos'n Goldmane“, rekao bi pripadnik obezbeđenja, „izvinite što vas uznemiravam, samo sam hteo se uverim da očekujete ove ljude.“

„Hvala, Mete (ili neko drugo ime, u zavisnosti od toga šta je pisalo na bedžu; stric je uvek oslovljavao ljude po imenu napisanom na bedžu: u restoranu, bioskopu, na naplatnoj rampi na auto-putu). Da, okej je, hvala, sve je u redu.“

Rekao bi: sve je u redu. Ne bi rekao: Mete, bizgove jedan, kako si mogao da budeš sumnjičav prema mojoj rođenoj krvi, prema mesu moga mesa, mom dragom bratu? Car bi nabio na kolac stražara koji bi se tako poneo prema članovima njegove porodice. U Ouk parku, međutim, stric Sol bi čestitao Metu, kao kad dobrog psa čuvara nagradimo zato što je lajao kako bismo bili sigurni da će uvek lajati. I dok bi pripadnik obezbeđenja odlazio, moja majka bi rekla: „Da, da, eto, tako je, tutanj, vidite da nismo razbojnici“, dok bi je otac preklinjao da ćuti i ne skreće pažnju na sebe. Bili smo samo gosti.

Montklerci nisu zagadili samo jedno mesto u posedu Baltimoraca: letnjikovac u Hemptonsu. Moji roditelji su bili dovoljno obzirni da tamo nikada ne idu – bar ne istovremeno kad i ja. Za one koji ne znaju šta je Hemptons postao od osamdesetih godina naovamo, reč je o mirnom i skromnom kutku pored okeana, nadomak Njujorka, pretvorenom u jedno od najotmenijih letovališta na Istočnoj obali. Kuća u Hemptonsu je tako proživela više različitih života i stric Sol je neumorno pričao o tome kako su se svi podsmevali kada

je kupio za siću taj drveni kućerak u Istočnom Hemptonu, tvrdeći da je to najgori način na koji je mogao da uloži novac. Nisu računali na bum na Volstritu osamdesetih godina koji je najavio početak zlatnog doba generacije trejdera: novi tajkuni su pohrlili u Hemptons, to je najednom postao buržujski kraj i vrednost nekretnina je udesetostručena.

Ja sam bio previše mali da bih se toga sećao, ali su mi pričali da je kuća postepeno doterivana, onako kako je stric Sol dobijao sudske procese, sve do dana kada je sravnjena sa zemljom kako bi ustupila mesto novoj kući, veličanstvenoj i punoj šarma i udobnosti. Nova kuća je bila prostrana, svetla, obrasla vešto usmeravanim bršljenom, a sa zadnje strane su se nalazili terasa okružena bokorima plavih i belih hortenzija, bazen i senica prekrivena vučjom jabukom ispod koje smo obedovali.

Posle Baltimora i Majamija, Hemptons je zaokruživao godišnji geografski triptih družine Goldmana. Roditelji su me svake godine puštali da tamo provedem jul mesec. Upravo tamo, u stričevoj i strininoj vikendici, proveo sam, u Vudijevom i Hilelovom društvu, najsrećnija leta u mladosti. Tamo je posađeno i seme Drame koja će ih zadesiti. Uprkos svemu, pamtim da sam prilikom tih boravaka bio savršeno srećan. Od tih blaženih raspusta sećam se istovetnih dana ispunjenih mirisom besmrtnosti. Šta smo tamo radili? Živeli smo svoju trijumfalnu mladost. Odlazili samo da krotimo okean. Lovili smo devojke kao da su leptiri. Išli smo na pecanje. Pronalazili stene da bismo skočili u okean i osetili pravi život.

Najomiljenije mesto bio nam je posed jednog predivnog bračnog para, Seta i Džejn Klark, ljudi u godinama, bez dece, vrlo bogatih – mislim da je on imao investicioni fond u Njujorku – sa kojima su stric Sol i strina Anita godinama

bili u prijateljskim odnosima. Njihovo imanje, nazvano *Raj na Zemlji*, nalazilo se na kilometar i po od kuće Baltimoraca. To je bilo čudesno mesto: sećam se zelenog vrta, Judinog drveća, bokora ruža i fontane sa kaskadama. Iza kuće je bio bazen, iznad privatne plaže sa belim peskom. Klarkovi su nas puštali da uživamo u njihovom imanju do mile volje i mi smo sve vreme bili kod njih, skakali smo u bazen ili plivali u okeanu. Imali su čak i mali kanu privezan za drveni ponton kojim smo povremeno istraživali zaliv. Da bismo zahvalili Klarkovima na ljubaznosti, često smo im činili sitne usluge, uglavnom smo obavljali baštenske radove, koji su nam odlično išli od ruke iz razloga koje ću uskoro objasniti.

U Hemptonsu nismo znali koji je datum i dan. Možda me je upravo to zavaralo: taj utisak da će sve biti večno. Da ćemo mi trajati večno. Kao da na tom čudesnom mestu, u tim ulicama i kućama, ljudi mogu da umaknu vremenu i njegovom zubu.

Sećam se stola na terasi kuće gde je stric Sol uredio ono što je zvao svojom „kancelarijom“. Odmah pored bazena. Tamo bi posle doručka stavio svoje fascikle, dovukao bi telefon i radio najmanje do podneva. Ne odajući nam profesionalnu tajnu, pričao nam je o slučajevima na kojima je radio. Bio sam očaran njegovim objašnjenjima. Pitali bismo ga zašto očekuje da će dobiti parnice, a on nam je odgovarao: „Dobiću ih zato što moram. Goldmani nikad ne gube.“ Pitao bi nas šta bismo mi uradili na njegovom mestu. Onda bismo nas trojica zamislili da smo čuveni advokati i iznosili bismo, derući se iz sveg glasa, sve ideje koje bi nam pale na pamet. On bi se nasmešio, rekao bi da ćemo biti odlični advokati i da

ćemo jednoga dana moći da radimo u njegovoj kancelariji. I samo pominjanje toga navodilo me je na sanjarenje.

Nekoliko meseci kasnije, kad sam svratio u Baltimor, otkrio sam isečke iz novina o tim suđenjima pripremanim u Hemptonsu koje je strina Anita brižljivo čuvala. Stric Sol ih je dobio. Sve novine su pisale o njemu. Još se sećam nekih naslova:

*Nepobedivi Goldman.
Sol Goldman, advokat koji nikad ne gubi.
Goldman ponovo zadaje udarac.*

Nije izgubio praktično nijedan slučaj. To saznanje je još više jačalo ljubav koju sam osećao prema njemu. Bio je najbolji stric i najbolji advokat.

* * *

Predveče probudih Djuka iz dremke da bih ga vratio kući. Bilo mu je lepo kod mene i stavio mi je do znanja kako ne gori od želje da se mrda. Morao sam da ga odvučem do kola parkiranih ispred kuće, a onda da ga podignem kako bih ga ubacio u prtljažnik. Leo me je posmatrao, smeškajući se, sa trema svoje kuće. „Srećno, Markuse, siguran sam da to što ne želi više da vas vidi znači kako vas voli.“ Odvezoh se do kuće Kevina Ležandra i pozvonih na interfon.